

imel v glavi dve lepi rimi, ki sta izborna izražali misel izvirnika, a tretje družice (tercine!) nisem našel, naj sem jo tudi po več tednov iskal, in sem moral zaraditega zmisel manj jasno in bolj po ovinkih (s parafrazo!) povedati, sem vedel, da temu ni kriv naš jezik, temveč moje jezikovno neznanje ter nespretnost. Prepričan sem, da se dá vsaka tercina še na 99 načinov in vedno boljših prevesti, če je le — mož za to. Pazil pa sem, kar le mogoče, da se je vsak tercinski stavek (ki ga tvorita po dve in dve tercini) popolnoma kril z izvirnikom in ne segal v naslednji stavek. Držal sem se tudi enajsterca (endekasilabo), vobče naglašujoč drugi, šesti ter deseti zlog, torej: ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ semtertja sem seveda uporabil svobodo romanske metrike.

Naj končno vendarle dam duška tudi svojemu »trpljenju«, ki me je semtertja obiskalo med prevajanjem. Kakor so namreč v Italiji slabi razlagavci Divine Commedie ime »dantolog« pripravili dokaj ob kredit, takó da je ta naziv skoraj zasmehljiv (Italijani celó obžalujejo, zakaj ni Dante v Peklu, tam v osmem krogu k desetim grapam, namenjenim za razne sleparje, ustvaril še enajste za svoje razlagavce in prevajavce), takó sem moral tudi jaz zaradi svojega prevoda marsikako grenko požreti: Že takoj po prvem spevu Pekla! Komaj sem ondi (v. 15) rabil nekoliko manj navadni izraz žestok (»v strahu žestokem«), ki ga ima pa tudi Pletersnik, se mi je že oponašalo, češ: komaj je začel, pa že stoka. Rima čarovna, duhovna, ovna (tam, v. 38) je nekatere bravce spominjala na tisti Prešernov zbadljivi nasvet: »on, ovka, ovec, druge pritikle...« Ker sem v Peklu — dasi čisto upravičeno — večkrat rabil izraz rozpóka, póka... (pri Dantejevi pripovedi o sestopu v vedno globlji prepad), mi je prijatelj hudomušno omenil, da bom najbrž tudi sam v kaki taki »póki« obtičal, češ, »iz Pekla ni rešitve in ni še nihče ven prišel«. In ko je po prevodu Pekla nastal trileten presledek, je tudi dr. Aleš Ušeničnik (Čas, 1914, n. m.) vpraševal, kje je ostal Debevec, »ali ne pride do Vie? ali se morda že tri leta kje ,vica', da ga ni na pregled?« In obenem je izrazil bojazen, da prevoda Vie in Raja morda sploh ne dobimo.

Končam. Vse te vrstice sem napisal, ker je sedanje uredništvo »Doma in sveta« odločno želelo, naj ob koncu prevoda kaj rečem; moj sklep je bil že davno, da si bom ob koncu obraz zakril in molčal, po tistem znanem: »und der Rest ist Schweigen«.

Zadnja beseda bodi beseda zahvale Katoliškemu tiskovnemu društvu, ki je skozi 13 let tako velikodušno dovoljevalo prostor mojemu prevodu v »Doma in svetu«; brez »Doma in sveta« ta prevod pač ne bi bil zagledal belega dne; beseda zahvale pa tudi tedanjemu uredniku, dr. Mih. Opeki, kakor tudi dr. Alešu Ušeničniku, ki sta mi z izvrstnimi nasveti pomagala na temni poti skozi Pekel.

FR. POTOČNIK IZ SVOJIH SPOMINOV O PREŠERNU.

Auszug aus meinen Memoiren. —

Dr Bleiweis lernte ich im Jahre 1848 in Krainburg kennen, wohin er von Laibach auf Besuch [seines Veters und¹] seines Bruders Conrad kam. — Deutlich erinnere² ich mich, wie er eines Nachmittags in das dortige Kaffehhaus trat; Dr Prešerin war auch da. Welch ein Unterschied im Äußern dieser beiden [bis dahin¹] bisher größten Männer der Slovenen.

Dr Prešerens damalige äußere Erscheinung war die eines vom Cynismus angehauchten Stoikers und in so ferne als es wahr ist, daß Demokrit von Abdera über die Thorheiten der Menschen immer gelacht haben soll, so war er, in Folge seines unerschöpflichen kaustischen Witzes, nicht bloß nach dieser, sondern — und dieß ganz ausgesprochen — auch nach einer andern edlern Richtung, Demokrat. Es wäre vollkommen unrichtig, wenn man denken würde, Prešerin hätte diese seine philosophische Richtung nicht gekannt; das Geniale seiner im Ganzen so groß angelegten Natur ließ ihn gegen das Ende seiner Tage nicht bloß [nicht bloß¹] sein untergegangenes Leben, sondern auch die (Unmöglichkeit der) Erreichung des || Ideals seines Herzens³ nur zu wohl erkennen, und dieß Alles machte ihn für seine Zukunft gleichgiltig. Es ist nicht ohne Interesse, daß so gewiß es ist, daß wir ihn in Krainburg, vielleicht mit Ausnahme von ein paar der dunkelsten Ultramontanen, Alle nicht bloß wirklich liebten, sondern sein von uns Allen anerkanntes Genie, sein edles für [A¹]alles Gute so empfängliche Herz und — ich sage es offen — sein herbes Unglück aufrichtig achteten, er sich doch einen Freund in engster Bedeutung des Wortes, einen Freund, dem er in einsamen Stunden sein Herzleid geklagt hätte nicht anschloß; und daß — ich glaube es so — hatte seinen tiefern G(r)und; standen wir doch Alle, was Wißen und Talent betraf tief unter ihm. Wie weich übrigens die Herzenssaiten dieses großen Menschen, den flachester Unverstand gemeiner Natur unverdientermassen in den Koth herunter zu ziehen versuchte, gestimmt waren, mag folgendes Faktum beweisen.

Es war das Jahr 1848; Wie jubelte da seine Seele; wie unverhohlen und freudig begrüßte er den Völkerfrühling und doch — wie richtig sah er voraus; — wie || wenig hoffte er von der Zukunft. Es war eines Abends jenes Jahres, daß Dr Prešerin, der dermalige Präsident des Klagenfurter Landesgerichtes Victor von Vest und ich in der Wachtstube der Krainburger Nationalgarde saßen.⁴ Vest war einer der aufrichtigsten

¹ V rokopisu spet črtano. — ² Rokopis prvotno: erinnerte — ³ V rokopisu se glasi to mesto: »sondern auch die Erreichung des Ideals seines Herzens zu erreichen, nur zu wohl... erkennen,« kar je očitna pisna pomota. — ⁴ Bila je ta stražarnica v mestni hiši (»na rotovžu«), poleg farne cerkve v Kranju.

Verehrer Prešerins⁵ und ich bethete i(h)n⁶ förmlich an. Nach mancherlei andern Gesprächen kamen wir auf die Poesien⁷ zu sprechen und Vest erzählte, (daß)⁸ seine Schwester Marie, zu dem bekannten Ständchen »Luna sije« eine Melodie componirte,⁹ und nun sa(n)gen¹⁰ wir, Vest und ich, die in weicher italienischen Musik gehaltene Weise.¹⁰ — Nach kurzer Zeit stützte Prešerin seinen Kopf auf seine Hand am Tische und kaum daß wir ein paar Strofen endeten stand er plötzlich auf, reichte und drückte uns fast krampfhaft die Hand und ohne auch nur ein Wort zu sprechen ging er — ohne alle weitere Begrüßung,¹¹ — zur Thüre hinaus; allein, was Vest und mich frappirte, war, daß über seine Wangen die hellen Thrämentropfen rannen. Wir Beide sahen¹² uns an, und Vest bemerkte: »Wenn ich daß¹³ geahnt hätte, würden wir ihm den Schmerz nicht bereitet haben. Aber eines ist mir in jenem Momente klar gewesen: »Prešerin || hat Julje wirklich geliebt und liebte sie zur Zeit dieser Episode noch; — »Armer Petrarka.« — Wir wollten unsern Dichter wo möglich diesen Abend noch einmal sprechen, und gingen in das Gasthaus zur alten Post, wo er regelmäßig zu nachtmalen pflegte und fanden ihn nicht; wir gingen zum Jallen — zu Mauril Majer; wir fanden ihn nicht. Tags drauf erfuhren wir, daß Prešerin¹⁴ Tags bevor früh nach Hause kamm sich abschloß und für Niemand mehr zu sprechen war.

So war also Dr. Prešerin im Jahre 1848. Stoiker — Cyniker — Democrat und manchmal schien es, daß es bloß noch nur eines Faßes bedurfte um auch Diogenes zu werden; schwerlich aber hätte Dr. Prešerin einem Alexander eine andere Antwort gegeben, als wie der Letztere.

(Iz »Prešernove mape« † Fr. Levca.)

»Narodno stražo« so bili v Ljubljani ustanovili že 18. marca 1848. (Novice 1848, str. 51.) Na isti strani pa poročajo Novice dné 29. marca 1848, da so tudi »v Novem mestu in v Kranju že napravili národne straže«. In v sredo 23. VIII. 1848 prinašajo (na str. 146) dopis o veliki »veselici v Kranju; v nedeljo teden da je (13. VIII. 1848) obiskala Ljubljanska narodna straža Kranjsko ter da sta »praznovali srčno pobratenje med seboj«. In bil da je vesel praznik, in možnarji da so pokali. In da »kakor je pa Kranjsko mesto že nekdaž slovélo, sloví po pravici še zdej — zakaj v njem prebiva naš slavni pesnik Dr. Prešerin!«

Prešeren je še tisto leto obolel na smrt. Od dné 4. novembra 1848 do dné 7. februarja 1849 ga je že dnevno obiskoval na domu zdravnik dr.

⁵ Rokopis: Preserins — ⁶ Rokopis: in — ⁷ T. j.: »Poezije« Prešernove. — ⁸ V rokopisu izpuščeno. — * Marie Vest, spáttter verehelichte Gasperini, war überhaupt eine der geistreichsten Frauen ihrer Zeit. Ihre Begeisterung für Prešerin streifte an Schwärmerei — ⁹ Rokopis: sagen — ¹⁰ Katera je ta melodija? Ali se nam je ohranila? — ¹¹ Rokopis: ohne alle weitere Begrüßung, [ohne ein Wort zu sp] — ¹² Rokopis: sahen sahen — ¹³ Rokopis: Wenn ich [es] | dieß | — ¹⁴ Rokopis: Preserin —

Anton Beschek.¹⁵ 8. februarja 1849 pa so zapeli pesniku Kranjski farni zvonovi.

C. kr. stavbni svétnik Fr. Potočnik je živel in služboval do l. 1888 na Kranjskem. Takrat se je preselil iz Ljubljane v Gorico, kjer je umrl v 82. letu svoje starosti 20. junija 1892. (Novice 1892/220; Slov. Narod 1892, šte. 142.) Fr. Levca, ki nam je ohranil tu podani dokument, je iz Potočnikovih spominov o Prešernu pred tem objavil sam v Prešernovem albumu l. 1900 (str. 875): »Potočnikov dnevnik o Prešernovi smrti« in pogrebu.

V Ljubljani, 4. XI. 1925.

Dr. Avg. Žigon.

KRST PRI SAVICI V CENZURI.

DR. AVGUST ŽIGON.

V literarni javnosti imamo doslej le dva kronološka podatka o Prešernovem Krstu, oba o dokončanem tisku pesnitve; 1) Prešernovo besedo Čelakovskemu z dné 22. VIII. 1836: »beiläufig Ende März erschienen«, in 2) Blaznikov datum v zapisniku o izvršenih delih njegove tiskarne (»Arbeitsbuch« I., 92): »14. April 1836: 600 Exempl. 8vo. — für Herrn Dr. Prešérin.«¹ Nov dokument nam pa tu zdaj premakne Prešernov Krst tja do 10. I. 1836, ko nam ga izpričuje že kot dovršenega v dveh lastnoročno Prešernovih rokopisih: akt o cenzuri speva.

Akt pa nam ni le ob Prešernu, ampak tudi sam po sebi zelo dragocen v naši kulturni historiji. Dokument nam je, nazoren zgled, kakó preprosto in enostavno je poslovala zloglasno razupita predmarčna cenzura v v naši domači deželi, kadar je neovirano poslovala sama, — brez »domače pomoči«! Kadar se ni kaj pohujševal ter po svoji vesti s svojim širokim obzorjem in dobrim sreem kaj vmes vtikal domač človek, da se izkaže Dunaju, — »statt sein Amt zu handeln.«²

1.

Dné 12. januarja 1836 je oddal v gubernijsko vložisce Prešeren predpisano »prošnje« z datom 10. I. 1835, torej s pisno pomoto namestu 1836:

Na prvi strani pole:

Kolek: SECHS-KREUTZER

Hochlobliches k. k. Gubernium!

Ich wünsche die in duplo mitfolgende poetische Erzählung mit dem Titel Kerst per Savici drucken zu lassen, und bitte:

Das hochlobliche k. k. Gubernium geruhe mir hiezu die Bewilligung zu erteilen.

Laibach am 10. Jänner 1835

Dr. Franz Prešérin M/P

¹⁵ Zapuščinski akt Prešernov, 40.

¹ Lj. Zv. 1882, 110. — Kronološki pregled, 34. —

² Prešeren Čelakovskemu: 29 IV. 1833 (Lj. Zv. 1882, 50).